



Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. De Cassiano,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

bant, sicut Pelagius, eo ipso quod dicebant, gratiam intuitu & occasione operum naturalium dari: nam ut ait Apostolus ad Roman. 11. *Si gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia jam non est gratia: nequaquam verò intendere quod Semipelagiani, eandem rationem meriti, seu eandem vim merendi gratiam, operibus naturalibus tribuerent, quam Pelagiani: isti enim eis tribuebant vim meritoriam de condigno, illi verò tantum de congruo, ut ostensum est. Imò Pelagiani tantopere merita illa humana gratiam præcedentia extollebant, ut dicerent, Christum etiam per illa meruisse fieri Deum, seu potius illum inhabitantem in se habere. Unde Prosper in epitaphio hæresis Pelagianæ & Nestorianæ ait quod Pelagius Nestorianismum, qui Deum atque hominem in Christo dividit, præformavit. Videtur autem in tam fædum errorem lapsus, ut effugeret vim hujus argumenti, quo ab Augustino urgebatur libro de prædestinatione Sanctorum cap. 15. Respondeatur quæso, ille homo, ut à Verbo Patris coeterno in unitatem personæ assumptus, Filius Dei unigenitus esset, unde hoc meruit? Quod ejus bonum qualecunque præcessit? &c.*

ARTICVLVS V.

Qui fuerint Semipelagianæ hæresis Authores, vel Sectatores præcipui?

AD complementum hujus disputationis, & perfectam Semipelagianæ hæresis intelligentiam, breviter hic declarandum est, quinam fuerint ejus Authores vel sectatores præcipui.

§. I.

De Vitali Carthagenensi.

39. **P**elagiani, qui teste Augustino libro 2. contra duas Epist. Pelag. cap. 5. 6. & 8. dicebant Deum non inspirare nobis boni & imperfecti operis initium & cupiditatem, nec reluctanti cordi studium virtutis immittere, ne Deus diceretur acceptor personarum; viam aperuerunt, & occasionem Massiliensibus suam hæresim publicandi dederunt. Sed ante ipsos Vitalis ille Carthagenensis, ad quem D. Augustinus scripsit Epistolam 107. videtur Semipelagianismum in Africa inchoasse: si quidem aiebat initium fidei ex libero arbitrio esse, non ex motione gratiæ, neque esse donum Dei, sed esse ex nobis, ut in eadem Epistola Augustinus declarat, his verbis: *Si ea quæ de te audio vera sint, initium fidei, uti etiam est initium bonæ, hoc est piæ voluntatis, non vis esse donum Dei, sed ex nobis nos habere contendis ut credere incipiamus: cætera autem religiose vitæ bonæ Deum per gratiam suam, jam ex fide petentibus, querentibus, pulsantibus, donare consentis. Ecce quomodo Vitalis sola initia fidei, & bonæ voluntatis dicebat esse ex nobis, cætera verò opera ex gratia Dei. Quem errorem eleganter ac nervosè ibidem confutat S. Doctor, argumento desumpto ex orationibus fidelium, qui orant Deum ut infidelium mentes ad fidem convertat, & faciat eos ex nolentibus volentes, & ex repugnantibus consentientes; & gratias ei agunt, cum illos ad fidem convertit: Inaniter (inquit) & perfuntoriè potius quàm veraciter pro eis, ut doctrinæ cui adversantur credendo consentiant, Deo fundimus preces, si ad ejus non pertinet gratiam, convertere ad fidem suam ipsi fidei contrariis hominibus voluntates. Inaniter etiam & perfuntoriè potius quàm veraciter magnas cum exultatione agimus Deo gratias, quando aliqui eorum credunt, si hoc in eis ipse non facit. Non fallamus homines: nam Deum fallere non valemus. Prorsus non oramus Deum, sed orare nos fingimus, si nos ipsi non illum credimus facere quod oramus. Prorsus non gratias Deo agimus, sed nos agere fingimus, si unde illi gratias agimus, ipsum facere non putamus. Labia dolosa, si in hominum quibuscumque sermonibus sunt, saltem in orationibus non sint. Absit, ut quod facere Deum rogamus oribus & vocibus nostris, eum facere negemus cordibus nostris; & quod est gravius, ad alios etiam decipiendos, hoc non taceamus disputationibus nostris; & dum volumus apud homines defendere liberum arbitrium, apud Deum perdamus orationis auxilium, & gratiarum actionem non habeamus veram, dum veram non agnoscimus gratiam. Si verè volumus defendere liberum arbitrium, non oppugnemus unde sit liberum: nam qui oppugnat gratiam, quæ nostrum, ad declinandum à malo, & faciendum bonum, liberatur arbitrium, ipse arbitrium suum adhuc vult esse captivum.*

Tom. IV.

B advertendum autem est, quod quando Vitalis dicebat, initium fidei & bonæ voluntatis ex libero arbitrio esse, non verò ex motione gratiæ, non excludebat motionem gratiæ suadentis, & moraliter excitantis, sed tantum motionem ejus physicam & applicativam; dicebat enim apud Augustinū in eadem Epistola, *Hominem posse Dei suasionem præcedente, consequente consensione, libertate naturali credere. Quod non leve argumentum est, omnes Semipelagianos omnem prorsus gratiam internam ab initio fidei non removisse, ut supra docuimus.*

§. II.

De Cassiano.

Ioannes Cassianus, Chrysostomi primum Diaconus, deinde apud Massiliam in Gallia Presbyter; qui floruit anno 440. & degebat Massiliæ tempore quo occasione libri S. Augustini de correptione & gratia, exorta est apud Massilienses magna illa turbatio, cujus supra art. 1. meminimus; fuit unus ex præcipuis Semipelagianæ hæresis sectatoribus: nam Collat. 13. cap. 7. sic ait: *Dei benignitas, cum bonæ voluntatis in nobis quantulamcumque scintillam emicuisse perspexerit, vel quam ipse tanquam de dura silice nostri cordis excusserit, confovet eam & exsuscitat. Et cap. 8. Cum in nobis ortum quemdam bonæ voluntatis inspexerit, illuminat eam confestim, atque confortat, & incitat ad salutem, incrementum tribuens ei, quam vel ipse plantavit, vel nostro conatu viderit emeruisse. Item cap. 9. in fine hæc scribit: Cum voluerit quis sanitatem perfrui, aut de agriutudinis morbo pro arbitrii sui desiderio liberatur. Quid autem prodest sanitatis gratiam concupisse, nisi Dominus, qui vitæ ipsius usum tribuit, etiam vigorem incolumitatis impertiat? Quæ verba S. Prosper libro contra Collatorem cap. 8. impugnans, ait: Docet ergo non posse hominem per semetipsum apprehendere sanitatem, sed habere eum à semetipso desiderium sanitatis, & suam tantum sponte venire ad medicum, non etiam hoc ipsum medici esse quod veniat.*

Item idem Cassianus eadem Collatione 13. duo statuit hominum genera, quorum aliquis fidem & prima bonarum voluntatum principia à Deo

C ij

accipiunt, alij verò à natura; illi impulsu gratiæ ad salutem trahuntur, isti voluntariè & sponte currunt; & nunc his, nunc illis Scripturarum testimonia applicat, quæ vel libertatem hominis asserunt, vel Dei gratiam commendant. Deinde eò usque Pelagianus est, ut non sola bonarum voluntatum initia, sed etiam admirabilem Zachæi, Centurionis, & Latronis fidem, simul cum perfectissimâ patientia Job, naturæ viribus attribuat: Sed neque in hac, neque in illa opinione diu persistit, ut colligi potest tum ex ipso Cassiano, tum ex D. Prospero, & Hilario, qui vacillasse Massilienses, & subinde mutasse suas opiniones, testantur, quòd nihil occurreret ubi mens vaga & errans conquiesceret. Unde Prosper libro contra Collatorem cap. 4. suam ei exprobrat inconstantiam, & dicit eum, definitionis suæ oblitum, citò à sententia defecisse. Quis igitur Cassiani defensionem suscipiat, quis ejus doctrinam approbet, quis fidei Catholicæ consonam asserat? Nemo, opinor, nisi Pelagiano habitu infectus sit, & Gennadium imitetur, dicentem libro de viris illustribus: *Legi librum Prosperi in personam Cassiani, sub persona Collatoris: quæ Ecclesia Dei salutaria probat, ille infamat nociva.*

42. Malè ergo Henricus Cuicijus annot. ad cap. 12. de instit. renunt, ubi Cassianus ait, *nostrum esse bonæ voluntatis occasionem Deo præbere, ut sua munera largiatur*, excusat eum, quasi loquatur de hominibus jam fidelibus, qui fide & auxilio gratiæ adjuti, Deo exhibent occasionem ulteriorum donorum. Nam contrarium patet ex contextu capitis secundi & sequentium.

Non valet etiam quod idem Author annot. ad cap. 8. Collationis 13. ait, nempe in eo quidem capite hæreticam doctrinam contineri; at eam à Cassiano non doceri, sed solum ex Chæremone Abbate referri. Non valet, inquam, nam repugnat D. Prosper contra Collatorem cap. 2. ubi ait, *Cassianum induxisse quemdam sacerdotalis ordinis Abbatem, de gratia Dei & libero arbitrio disserentem, cuius se ostendit per omnia probasse ac suscepisse sententiam.*

43. Item non rectè Petrus Ciaconius annot. ad eandem Collationem 13. Cassianum ab errore purgat, dicendo eum non loqui de dispositione proxima ad gratiam, sed tantum de remota, dum docet hominem ex viribus naturæ posse se dispo-
nere ad gratiam. Nam præterquam quod erroneum & Semipelagianum est, liberi arbitrij viribus tribuere dispositionem remotam ad gratiam, ex contextu Cassiani liquet, eum liberi arbitrij viribus adscribere proximam ad gratiam dispositionem.

44. Advertendum tamen est, quod licet Cassianus in materia de gratia & libero arbitrio erraverit, non fuit tamen hæreticus: quia doctrina Semipelagianorum nondum erat ab Ecclesia damnata, ut in fine libri contra Collatorem monet D. Prosper. De quo videri possunt Baronius ad annum 413. num. 27. & Ado Viennensis in Chronico anno 425.

§. III.

De Fausto Regiensi.

45. Faustus ex Abbate Monasterij Lirinenfis, Regij, quæ Galliæ urbs est, Episcopus factus, floruit ad annum 480. medio tempore inter Prosperi & Fulgentium. Ille Pelagium damnare,

A ejusque errores refellere videri volens, revera Pelagio favisse, & Catholicam Augustini de gratia & prædestinatione sententiam refutasse compertus est. Scripsit enim omnium Semipelagianorum astutissimus duos libros de gratia & libero arbitrio, qui licet eò spectare videantur, ut simul cum gratia humanum laborem ad operandam salutem desiderari ostendatur, hoc ipsum tamen ita demonstrat, ut efficacia gratiæ, & prædestinatio gratuita, omnino evertantur, hæresisque Pelagiana, detractâ larvâ, prodeat in medium.

Ejus astutias sustulit in Africa S. Fulgentius Ruspensis Episcopus, septem libris, de quibus Isidorus libro de viris illustribus cap. 14. ait: *Legimus de gratia Dei & libero arbitrio Fulgentij libros responsum septem, Fausto Gallia Regiensi urbis Episcopo. Pelagiana pravitate consentienti, respondentis: obmittitur ejus profandam destruere calliditatem.* 46.

Contra eundem Faustum disertissimè scripsit Avitus Viennensis Episcopus, cujus meminit ejusdem Ecclesiæ Episcopus Ado, in Chronico, anno Domini 492. cum de Fausto agit, his verbis: *Faustus ex Abbate Lirinenfis Monasterij, apud Regium Galliæ Episcopus factus, Pelagianum dogma destruere conatus, in errorem labitur: unde qui ejus sensus in hac parte catholicos prædicant (sicut Gennadius de illustribus viris scribens) omnino errant. Ita enim liberum arbitrium tam Augustinus quàm ceteri Catholici in Ecclesia Dei docent, ut illuminatio, virtus, & salus illi à Christo, & per Christum, & cum Christo sit: Faustus verò iste ita liberum arbitrium docere conatur, ut illuminatio ejus, virtus, & salus, non à Christo, sed à natura sit. Contra hunc scribit lucidissimâ fide Avitus Viennensis Episcopus, ejus redarguens errorem, similiter & Joannes vir eruditus, Antiochenus Presbyter.* 47.

Similiter etiam Petrus Diaconus libro de Incarnatione & gratia, qui extat inter opera Fulgentij cap. ultimo, anathematizat libros Fausti Galliarum Episcopi, quia humano labori subjungit gratiæ adjutorium. Præ alijs verò Joannes Maxentius Scythiæ monachus, qui vixit ad annum 520. tempore S. Hormisdæ Papæ, & cujus opera extant tomo 4. Bibliothecæ Patrum, Fausti libros de gratia insectatur, in responsione ad Epistolam dicti Hormisdæ ad Possessorem Africanum Episcopum: De quo Baronius anno 520. num. 22. Unde prudens & notatu digna est hujus piissimi & doctissimi Cardinalis admonitio, tomo 6. anno Domini 498. ubi sic ait: *Cum igitur Fausti sententia ubique ab Ecclesia Catholica fuerit contradictum, videant quanto periculo quidam ex Recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à Sancti Augustini sententia de prædestinatione recedunt, cum alioqui arma non desint, quibus Hæretici profiguntur.* 48.

§. IV.

De Gennadio.

Gennadius Massiliensis Presbyter, qui vixit 49. tempore Gelasij Papæ ad annum 490. Semipelagianis adhæsisse, & de ipsorum secta fuisse creditur: siquidem libro de viris illustribus Cassianum & Faustum laudat, eorumque de gratia sententiam, Prosperi doctrinam anteposit, Rufinum Aquileiensem Presbyterum, Pelagij Præcursores, ac Pelagianæ hæresis Architectum